

Copyright foto

Vermeerderaar Jan Vogels uit Erp heeft profijt van lounge ruimte

Veranda stimuleert rust in groepshuisvesting

Zeugenhouder Jan Vogels uit Erp creëerde tussen de twee zeugenstallen een overdekte uitloop. In deze 'lounge ruimte' kunnen de gelten en de zeugen alvast een dag aan elkaar wennen voordat ze naar de dekstal gaan, zodat er later minder schermutselingen plaatsvinden in de groep. Daarnaast komt de overkapping handig van pas als extra parkeerruimte voor de zeugen op de wisseldag.

Op het erf van Jan Vogels (53) wordt nog volop gerenoveerd. Vorig jaar breidde hij het bedrijf uit van 900 naar 1.150 zeugen. Hij zette er een nieuwe stal bij met daarin 8 groepshokken voor elk 55 zeugen, een nieuwe dekstal met 100 boxen plus een ruimte voor de 400 opfokgelten. In de nieuwe stal zit ook een aanleerruimte voor de fokgelten om te wennen aan het voerstation in de groepshuisvesting.

De twee zeugenstallen herbergen nu elk acht groepshokken met zeugen in stabiele weekgroepen. De zeugen fokt hij al jaren zelf. „Tegenwoordig werk ik met een eigen rotatiesysteem. Ik ben begonnen met Topigs 20. Daar zet ik nu sinds medio 2010 Deense York op, en op die kruising gebruik ik sinds 2013 Deens landras.” De eindbeer is een Duitse Pietrain. Het ‘verDeensen’ van de zeugenstapel is een reactie op de vraag van de Duitse afnemer, geeft hij aan. „Wat de markt vraagt, produceren we.”

Vogels is een van de absolute pioniers met het houden van zeugen in stabiele groepen met voerstations. Hij begon er in 1986 mee. „Toen had ik al het idee dat groepshuisvesting een keer verplicht zou worden.. Maar vooral vond ik het zelf ook wel een mooi gezicht, de zeugen los.”

Destijds stonden de 400 zeugen na het insemineren nog vier weken vast in de box in de wachtstal. In de groepen werkte hij met voerstations met terug-uitloop. „Dat werkte niet, na een paar jaar waren de boxen op, kapot.” In 1992 breidde hij het bedrijf uit van 400 naar 900 zeugen. Ook toen liep de zeugenhouder al vooruit op de komende regelgeving: hij koos ervoor om de zeugen al met vier dagen na het dekken naar de groep te doen. „Hup, gelijk naar de groep, dat scheelde mooi wachtruimte.”

Dat ging negen maanden van het jaar prima – maar niet in september, oktober en november. „Meer verwerpers en soms wel tot 50 procent terugkomers”, blikt hij terug. Hoewel de vierdageneis toen nog

absoluut niet verplicht was, wilde Vogels het systeem toch volhouden. Het ging immers negen van de twaalf maanden wél goed. Praktijkonderzoek wees uit dat het kon, bij het juiste klimaat, licht en huisvesting.

Aanleerruimte

Om het aantal terugkomers te reduceren, nam hij in de loop der jaren diverse maatregelen. Een belangrijke aanpassing noemt hij de aanleerruimte voor gelten in de opfokstal. Hier is hij in 1992 mee begonnen. De week voordat de gelten voor de tweede keer in cyclus komen, gaan ze naar de aanleerruimte. Ook mixt hij in de opfok al regelmatig groepen gelten door elkaar, zodat ze daar al ervaring opdoen met rangordegevechten. Daarnaast liet hij op de wisseldag de zeugen die uit de kraamstal kwamen, samen met de nieuwe gelten een dag los lopen in de ruimte achter de dekboxen. „Dan kunnen ze vóór het dekken al de rangorde bepalen. Na het insemineren kennen ze elkaar al en heb je minder gevechten in de groep. En wat extra stress vóór het insemineren is alleen maar goed voor de bronst”, meent Vogels. Op zich beviel dat wel, maar achter de dekboxen liepen de gelten en de zeugen wel te ruziën op een roostervloer. Dat gaf toch meer kans op kreupelheden. Bovendien konden ze zich nog verschuilen in de dekboxen, waardoor ze minder intensief contact maakten.

Overkapping

Dus toen vorig jaar de nieuwe zeugenstal verrees, besloot hij om tussen de twee dragende zeugenstallen een overkapping te maken. Daar kunnen de zeugen op een dichte hellende betonvloer op zaagsel lopen. De veranda meet 30 bij 9 meter; de dieren hebben daar ook meer ruimte dan achter de dekboxen. De overkapping kon gewoon worden meegenomen in de milieuvergunning. Het achterste deel kan hij in geval van nood gebruiken als calamiteitsruimte.

Sinds september 2014 is de ‘loungeruimte’, zoals Vogels het noemt, in gebruik. Vogels: „We spenen nu op donderdag. Op die dag gaan alle gespeende zeugen en de zeugen die de week ervoor niet berig zijn geworden, plus eventueel de leeggescande zeugen, naar de veranda. Ook de gelten uit de aanleerruimte komen er dan bij. Dan zit alles een dag bij elkaar in de uitloop.” Daar zitten wat schotten in, waarachter de zeugen kunnen wegluchten. Later die dag gaan ze door naar de dekstal. Intussen is de kraamstal ook schoongemaakt.

Vogels vindt het prettig om de zeugen even buiten te hebben. Het is een mooi gezicht en extra daglicht is ook goed voor de bronst. De zoekberen zijn bovendien eveneens buiten gehuisvest, onder de overkapping. Op de speendag kunnen de zeugen meteen contact maken met de beren. Daarnaast is de extra parkeerruimte voor de dieren heel handig, ervaart hij. „Anders zit je met die zeugen toch ergens in een gang, of op de roosters achter de dekboxen.” Zeugen die weg moeten voor de slacht, kan hij ook vanuit de overkapping afleveren.

Kosten

De hamvraag is uiteraard of de investering in de loungeruimte zijn vruchten afwerpt. Inclusief spanten, gordingen, betonvloer, berenhokken en geïsoleerde dakplaten (die wel licht doorlaten, maar geen direct zonlicht) was hij 20.000 euro kwijt.

Naast de bouwkosten komen er ook nog de kosten bij voor het zaagsel om de dichte betonvloer droog te houden. Vooral in de winter is dat lastig. Het zaagsel kost 3.000 euro per jaar ofwel 3 euro per zeug.

Of de extra kosten voor de veranda zich behalve in arbeidsgemak ook financieel terugbetalen, kan Vogels nog niet helemaal hard maken. Het systeem is ook pas sinds september vorig jaar in gebruik.

„Maar ik ga er wel van uit. Ik heb vooral bij de eersteworps zeugen minder

Bedrijfsgegevens

Jan en Yvonne Vogels hebben in Erp een bedrijf met 1.150 zeugen. Ze zetten het werk rond met drie fulltime medewerkers en een parttimer. De zeugen en de vleesvarkens (restbiggen en fokkerijbijproducten) krijgen allemaal droogvoer.

Hij is aan het omschakelen naar Deense genetica, Topigs20 zeugen x Deense York en daarop weer Deens landras. Als eindbeer gebruikt hij een Duitse Pietrain (DB77).

Copyright foto

Technische resultaten 2014

Gespeende biggen zeug/jaar	29,9
Aantal levend geboren	15,1
Uitval tot spenen (%)	14,8
Uitval na het spenen (%)	2,8
Vervanging (%)	45
Worpindeks	2,37

terugkomers, omdat ze door die ene dag minder stress in de groep hebben”, geeft hij aan. „De gevechten zijn gewoon minder. Daarnaast merk ik nu al 40 procent minder klauwproblemen en beengebreen. Ik zie minder stramme zeugen en minder kreupele, omdat ze op de dichte vloer beter uit de voeten kunnen bij schermutselingen.” Vogels vertelt verder dat hij in elk van de acht groepen ook vier voerligboxen heeft waar kreupele dieren tijdelijk in kunnen om te herstellen. Ideaal, vindt hij, want je kunt dan gemakkelijk met één man een zeug separeren en je zondert de dieren niet af uit de groep. En als de boxen niet in gebruik zijn, zijn ze gewoon open en kosten ze dus geen ruimte.

Nog steeds te hoog

Qua terugkomers zit hij nu negen maanden van het jaar op 6 à 8 procent, in de periode september-november is het al snel het dubbele, met pieken tot 20 procent. Jaarrond zit hij momenteel op 10,7 procent, „maar daar zit een maand bij waarin de koelbox voor het sperma niet goed functioneerde”, verklaart hij. Niettemin vindt hij het percentage terugkomers (vorig jaar 8,9 jaarrond) nog steeds te hoog. Hij verwacht wel dat de reeds genomen maatregelen zullen leiden tot minder terugkomers.

Verder is hij sinds een jaar ook twee soorten voer gaan voeren in de dracht. „De eerste vijf weken van de dracht voer ik een voer met extra mineralen, om te herstellen na de zoogperiode, voor het beenwerk en voor een goede innesteling van de embryo's.”

Wat volgens Vogels ook van belang is: zorgen dat de gelten de eerste dagen daadwerkelijk aan het vreten komen. „Ze kennen het voerstation wel, maar ze durven er nog niet altijd in, omdat de zeugen de baas zijn. Bij die gelten moet je er echt voor zorgen dat ze elke dag eten, anders geeft dat onnodig extra stress.”

Hoewel de Brabantse vermeerderaar dus al 23 jaar ervaring heeft met groepshuisvesting,

gaat het hem nog steeds niet naar de zin. „Het blijft enkele maanden per jaar een zorgenkindje.” Op de plannen voor de nieuwe zeugenstal tekende hij oorspronkelijk dan ook een wachtstal met boxen met uitloop. „Maar dat zou betekenen dat we de handdoek in de ring gooiden.”

Hij blijft er niettemin van overtuigd dat het voor de zeugen zelf het beste is om na inseminatie nog 28 dagen vast staan. „Op zich vind ik het niet erg om voorop te lopen met de zeugen na vier dagen in de groep, als we het maar in de markt kunnen terugverdienen, via een concept bijvoorbeeld. Nu het een wettelijke eis is, kun je het niet uit de markt halen.”

Biggenstal

De Brabantse vermeerderaar is nog niet klaar met de ontwikkeling van zijn bedrijf. De oudste zeugenstal wordt nu omgebouwd tot biggenstal en er moet nog een stuk biggenstal bij aan komen. „Dan is het bouwblok vol en hebben we alle biggen tot 25 kilo op één locatie.” Een gedeelte van de biggen lag eerst in een huurstal in Uden. Momenteel liggen ze vanaf 15 kilo in een gedeelte van de vleesvarkensstal. Straks heeft hij ruimte voor 5.500 biggen op 0,4 vierkante meter.

Voor de uitbreiding van de biggenstal heeft hij als een van de eersten de Brabantse Zorgvuldigheid Score doorgelopen. „Binnen een straal van 500 meter alle burens uitgenodigd en een rondleiding gegeven, onder andere langs de twee gecombineerde luchtwassers. 85 procent stankreductie, de mensen roken alleen de houtlucht uit het bio-deel van de luchtwasser.” Alle vragen zijn inmiddels netjes ook schriftelijk beantwoord. „Ik ga ervan uit dat er geen bezwaren komen.”

De uitval tot spenen – 14,8 procent – vindt hij te hoog. Te veel doodliggers, aldus de vermeerderaar. Daarom is hij in overleg met zijn afnemer nu aan het omschakelen van een Meister Pietrain eindbeer naar een iets

minder luxe DB77 Pietrain. „Daar hebben de eerste zeugen nu van gebigd. Die biggen zijn vitaler en sterker, er is minder biggensterfte”, ervaart hij. Omdat de Deense zeugen uit zijn rotatiekruising vleziger zijn, kan hij wel met een iets minder luxe eindbeer toe, denkt hij. De biggen gaan allemaal via een vaste varkenshandelaar naar Duitse vleesvarkenshouders. Een gedeelte van de (rest) biggen en bijproducten uit de fokkerij mest hij zelf af, in twee naburige stallen. Die vleesvarkens gaan naar Van Rooij Meat.

Varkens Vandaag

Jan Vogels is behalve vermeerderaar ook bestuurslid van Varkens Vandaag, een stichting die ruim drie jaar geleden is opgericht en zich inzet voor een positieve beeldvorming van de varkenshouderij in de media. Varkens Vandaag schuift onder andere varkenshouders naar voren in de media en helpt ze hierbij, zo hebben ze in totaal bijna 300 positieve berichten in de media gekregen. „Zo was onlangs de biggenband te zien bij SBS6.” De varkenssector moet zich actief opstellen op pr-gebied en laten zien dat de sector continu in ontwikkeling is, vindt hij. „Open dagen, schoolbezoeken: vooral de regionale media nemen dat soort artikelen graag op.”

Binnen de nieuwe Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) zijn alle initiatieven op pr-vlak – ook Varkens in Zicht en de Big Challenge – nu onder een dak gebracht. „Deze wens hebben wij vanaf de start gehad, wij zijn hier dan ook erg blij mee.” De financiering wordt nu ook centraal geregeld; de POV zamelt voor deze initiatieven fondsen in bij de varkenshouders en de periferie. Vogels roept dan ook iedereen op om hieraan te doneren. „Positieve pr voor de sector is de verantwoordelijkheid van ons allemaal. Eigenlijk zou elk bedrijf daar een potje voor moeten reserveren.” ■

 Reageren?
redactie@pigbusiness.nl

Copyright foto